

از دل وحی

طرق جمع آوری قرآن

حجت الاسلام سید احمد هاشمی نژاد با نزول قرآن بر پیامبر اکرم حضرت محمد (ص) به منظور حفظ و جلوگیری از تحریف آیات، با توجه به امرآن حضرت سه کار مهم انجام می پذیرفت. الف) حفظ آیات و به ذهن سپردن آن که این مهم توسط حضرت محمد (ص) انجام می شد چرا که تنها شخص دریافت کننده وحی، ایشان بودند و بعد از دریافت حقایق، آیات را به توده مردم منتقل می ساختند. ب) حفظ آیات توسط عده ای از اصحاب و یاران وفادار پیامبر که به حافظان قرآن معروف بودند. بعد از نزول هر آیه و سوره ای از قرآن، حضرت محمد (ص) برای ایشان قرائت می فرمودند و آنان مبادرت به حفظ آیات می کردند و بعد از حفظ، در آموختن به دیگران اقدام می نمودند و به همین واسطه حافظین قرآن نقش ارزنده و مهمی در حفظ و آموزش قرآن داشته اند. ج) کاتبین وحی که عده ای از اصحاب مبادرت به نوشتن آیات می کردند. آن ها با این عمل مانع از تحریف و فراموشی آیات شدند و نظر داشتند با جمع آوری آیات در انتها، مجموعه مدون آن که شامل سوره های مختلف است را در کتابی با عنوان قرآن در اختیار مردم بگذارند. که این گونه هم شد. تعداد کاتبین قرآن و متخصصین این امر را ۳۳ تا ۳۴ نفر نام برده اند و این در شرایطی بود که پیشنهاد کتابت و نوشتن قرآن از سوی پیامبر (ص) مورد قبول واقع می شد و ایشان با آغوش باز پذیرای این افراد بودند و در این میان علی (ع) نخستین امام شیعیان و دیگری زید بن ثابت، دو تن از افرادی بودند که مورد اعتماد و وثوق پیامبر قرار داشتند. بعد از نزول هر آیه پیامبر اکرم (ص) آن را قرائت می فرمودند و علی (ع) و زید آیه ها را می نوشتند و برای حصول اطمینان و آرامش خاطر مجدداً بر پیامبر عرضه می داشتند تا اگر احیاناً اضافات و کاستی هایی رخ داده در بازبینی دوباره تصحیح شود و این ترتیب جمع آوری و تنظیم و تدوین قرآن بود.

با توجه به اینکه در عصر نزول قرآن همچون دنیای حاضر وسایل چاپ و کاغذ وجود نداشته، به چه وسیله ای، مطالب نوشته شده و نسخه برداری از آیات نازل شده بر روی چه چیزهایی نوشته می شده است؟ با نزول قرآن و یا به تعبیر بهتر مقارن با عصر بعثت، پیامبر برای ثبت و ضبط آیه ها و روایات و احادیث همچنین دیگر بیان ها مثلاً شعر و نوشته های مختلف از مواردی چند مدد می گرفتند که به آنها اشاره ای داریم. ۱- روی چوب های پهن درختان خرما. ۲- روی صفحه های نازک سفید سنگ ها. ۳- روی ورق های پشت حیوانات. ۴- روی پارچه های حریر. ۵- روی تکه های پوست دباغی شده. ۶- روی استخوان کتف شتران.

آری منبع لایزال الهی این چشمه عرفان که هنوز ناشناخته است با مشقات زیاد ثبت و ضبط شده و تا امروز که به دست من و شما رسیده، راه دشواری را طی کرده و شکر ایزد منان که همچون دیگر کتب آسمانی دچار تحریف و دستبرد نشده که در مقام سیاسی گزاری از صانع قادر به نکات فرمایشات آن گوش جان دهیم و در جهت عمل به آنها کمر همت ببندیم.

دو بار در طول تاریخ اسلام شاهد جمع آوری قرآن ها بودیم نخست زمان حکمرانی خلیفه اول ابوبکر و بار دوم زمان حکومت عثمان خلیفه سوم و این دستور در راستای تحقق وحدت از حیث محتوی و هم نظم آیات بوده. در زمان عثمان تعداد قرآن ها به گونه ای بود که نزدیک به بروز اختلاف بوده که جمع آوری قرآن ها صورت گرفت و از میان آن همه، یکی انتخاب و بقیه را جمع کردند. بعد از این حرکت پنج جلد از قرآن یاد شده که آماده شده بود توسط قاصدانی راهی استان های مختلف شدند و قرآن مذکور را در اختیار مردم آن مناطق گذاشتند. شخص نماینده، قرآن را با تلاوت خاص برای مردم می خواند. از میان آن پنج مجلد قرآن یکی نزد عثمان به عنوان خلیفه و رئیس حکومت نگهداری شد و یکی به بصره و دیگری به مدینه و کوفه و آخرین آن هم به مکه فرستاده شد.

داستان راستان

معامله با شیطان

مردی در زمان های دور جستجو می کرد تا دنیا را از راه حلال به دست آورد و ثروتی فراهم نماید ولی نتوانست. از راه حرام جدیت کرد باز نتوانست. شیطان برایش مجسم و آشکار شد و گفت: «از راه حلال خواستی ثروتی فراهم کنی نشد و از راه حرام هم نتوانستی. اینک مایلی من راهی به تو بیاموزم که به خواسته خود موفق شوی و ثروتی سرشار به دست آوری و عده ای هم پیرو تو پیدا کنی؟» مرد گفت: «آری مایلم.» شیطان گفت: «از خود کیش و دینی اختراع کن و مردم را به سوی کیش اختراعی ات دعوت نما.» به دستور شیطان رفتار کرد، مردم گردش را گرفته پیروی اش کردند و به آنچه مایل بود از ثروت دنیا رسید. روزی ناگاه متوجه کار خود شد و با خویش گفت: «چه کار ناشایستی کردم، مردم را گمراه نمودم. خیال نمی کنم توبه ای داشته باشم، مگر اشخاصی که به واسطه من گمراه شده اند متوجه کنم که آنچه از من شنیدند باطل و ساخته شده خودم بود. اگر آنها را برگردانم شاید توبه ام پذیرفته شود.» به پیروان خود یک مراجعه کرد و آن ها را گوشزد می کرد آن چه من می گفتم باطل بود، اساس و پایه ای نداشت. اما آن ها جواب می دادند: «دروغ می گویی. گفتار سابق تو حق بود و اکنون در کیش و دین خود شک کرده و گمراه گشته ای.» این جواب را که از آن ها شنید غل و زنجیری تهیه کرد، به گردن خود آویخت و گفت: «باز نمی کنم تا خدای توبه ام را ببیند.» خداوند به بیغمبران زمان وحی نمود به فلانی بگو: «قسم به عزتم اگر آنقدر مارا بخوانی و ناله نمایی که بند بندت از هم جدا شود دعایت را مستجاب نمی کنیم، مگر کسانی که به کیش تو در آمده اند و کسانی که به کیش تو مرده اند را به حقیقت کار خود اطلاع دهی تا از کیش تو برگردند.»

وقایع رمضان

آتش در مسجد النبی (ص)

به نقل از «سهمودی» (مورخ) ذکر شده است روز اول ماه رمضان سال ۶۵۴ هجری، مسجد النبی صلی الله علیه و آله و حجرات مقدسه آن دچار آتش سوزی شد و به قدری شعله های آتش دامنه دار شد، که سقف و دیوارها را فرا گرفت و فرو ریخت. این زمان مصادف با حکومت معتمد عباسی بود و او دستور داد بنیان مسجد را دوباره به پای داشتند.

ولایتعهدی امام رضا (ع)

بنا به نقل شیخ مفید در مسال الشیعه، روز اول ماه رمضان روز بیعت به ولایتعهدی حضرت رضا علیه السلام است. این عمل از طرف مامون عباسی فقط یک نقشه سیاسی برای فرو نشاندن انقلابات داخلی مخصوصاً جلوگیری از خروج و قیام شیعیان ایران - که در اوایل خلافت مامون گرداننده خلافت او بودند - انجام گرفت. همچنین ترس از قیام اولاد علی (ع) از دیگر دلایل ولایتعهدی حضرت رضا (ع) از طرف مامون به شمار می آید.

بعد از افطار

سریال هایی که در ماه رمضان خواهیم دید

از ستایش سازان تا بچه مهندس نیو فیس و محصولات اخوان افخمی

به خود اختصاص داده اند. این میان حضور داریوش ارجمند یعنی همان «حشمت فردوس» معروف مجموعه «ستایش» در فهرست بازیگران «یاور»، مثلثی را تشکیل می دهد که نخستین پیام آن امید به مشاهده سریالی مخاطب پسند با داستانی جفت و بست دار است. اما آخرین سریالی که اینجا به معرفی آن می نشینیم «بچه مهندس ۴» به کارگردانی احمد کوری است که هیچ بعید نیست با وضعیت موجود پخش فصل های پنجم و ششم و هفتم و هشتم آن رادرمه های رمضان سال های آتی نیز شاهد باشیم. یکی از نکات جالب توجه برای مخاطبان پیگیر «بچه مهندس» تغییر بازیگر نقش اول این سریال در فصل چهارم آن است. روزبه حساری ایفاگر نقش جواد جوادی در بی اختلافات مالی با تهیه کننده اثر، حالا جای خود را به محمد رضا رهبری داده است و باید دید این تغییر از سوی مخاطبان قدیمی سریال برتابیده می شود یا نمی شود! نهایتاً این که اگر نوستالژی بازی هستتید و مدت هاست دل از سریال های رضانی بریده اید، می توانید در ایام ماه مبارک سری به شبکه آی فیلم زده و با مشاهده بازپخش «ترش و شیرین» رضا عطاران و «صاحب دلان» محمد حسین لطیفی، پیگیر داستان های نصرت خانم ترشی فروش و آسید خلیل صحاف زاده باشید.

سریال فیلمبرداری «رعد و برق» خیلی زود آخرین دستاورد تلویزیونی بهروز افخمی را وارد وادی جنجال کرد. علی القاعده نباید از هیچ لحاظ انتظار استانداردهای «کوچک جنگلی» را از «رعد و برق» افخمی داشته باشیم، اما حتی اگر حدودی از کمیت و کیفیت «عملیات ۱۲۵» دیگر ذوق آزمایی کارگردان فوق در عرصه سریال های تلویزیونی را داشته باشد احتمالاً بتوان به آن نمره قبولی داد. از آن سو برادر کوچک تر بهروز خان یعنی علیرضا افخمی با «احضار» که ندیده و نشناخته از نامش پیداست سرد زانر مورد علاقه و قبلا امتحان پس داده کارگردان یعنی «ماورا لطیفه» و «عجایب الغرائب» دارد، بر میخوب کردن مخاطبان پای جعبه جادو همت گماشته و به نوعی رقابتی جالب را با اخوی بزرگ تر رقم زده است. علیرضا در مقایسه با بهروز پیشکسوت عرصه سریال های رضانی محسوب می شود و سابقه او در این گونه خاص به عنوان ناظر کیفی، تهیه کننده، نویسنده و بالاخره کارگردان، امتیاز مثبتی است که شانس غلبه «احضار» بر «رعد و برق» را با وجود تجربه و کسوت برادر بزرگ تر افزایش می دهد. از افخمی ها که بگذریم، سعید سلطانی و سعید مطلبی به ترتیب کارگردان و نویسنده سریال پر مخاطب «ستایش»، امسال با «یاور» بخشی از آنتن مجموعه های رضانی را

شهر وند باید پذیرفت از دورانی که با حلول ماه مبارک رمضان برای مشاهده سریال های موسوم به «رضانی» در شبکه های مختلف سیما لحظه شماری می کردیم سال ها گذشته است. فی الواقع رضانی ها هم مانند دیگر محصولات سیمای وطنی طی دهه اخیر دچار افت فاحش شدند و دوران طلایی شان که در آغازین سال دهه ۸۰ خورشیدی با «گمگشته» رامبد جوان کلید خورده و با آثار رضا عطاران به اوج رسیده بود، در دهه ۹۰ به پایان رسید تا جایی که رفته رفته اهمیت خود را از دست دادند و امروز می توان ادعا کرد دیگر کسی برای دیدن شان ثانیه شماری نمی کند. اما در هر صورت این باعث نشده است بازار پر رونق تولید این سریال های مناسبی کسب شود. رمضان ۱۴۰۰ نیز همچون سال های پیشین، شبکه های اصلی صدا و سیما با محصولات نمایشی خود سعی در جلب نظر مخاطبان روزه دار دارند با این تفاوت که امسال وجود دو «نام» آشنا، امیدها را برای مزه مزه کردن طعم سریال های مناسبی دهه ۸۰ تا حدودی زنده کرده است. بله درست حدس زدید منظور از دو «نام» در اینجا همانا برادران افخمی هستند که امسال بهروز خان با «رعد و برق» و علیرضا خان با «احضار»، آنتن را در پر تماشاگرترین ساعات تلویزیون از آن خود کرده اند. ماجرای استفاده نکردن از ماسک

مناجات

شهر رمضان مبارک انزل القرآن

اللَّهُمَّ اجْعَلْ صِيَامِي فِيهِ صِيَامَ الصَّائِمِينَ

خدایا روزه مرا در این روز مانند روزه داران حقیقی قرار ده

و قِيَامِي فِيهِ قِيَامَ الْقَائِمِينَ وَ نَبِّهْنِي فِيهِ عَنِ نَوْمَةٍ

و اقامه نمازم را مانند نمازگزاران واقعی مقرر فرما و مرا از خواب

الْغَافِلِينَ وَ هَبْ لِي جُزْمِي فِيهِ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ

غافلان، هوشیار ساز و در این روز جرم و گناه مرا ببخش ای خدای عالمیان

وَ اعْفُ عَنِّي يَا عَافِيًا عَنِ الْمُجْرِمِينَ

و زشتی هایم را عفو فرما ای عفو کننده از گناهکاران عالم.

دعای روز

اول ماه رمضان

«بچه مهندس ۴» - شبکه دو - ساعت پخش ۲۱:۳۰

«یاور» - شبکه سه - ساعت پخش ۲۰:۴۵

«احضار» - شبکه یک - ساعت پخش ۲۲:۱۵

«رعد و برق» - شبکه پنج - ساعت پخش ۲۳